

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-617/10

Åklagaren
prieš
Hans Åkerberg Fransson

(Haparanda tingsrätt prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — Taikymo sritis — 51 straipsnis — Sąjungos teisės įgyvendinimas — Baudimas už veiksmus, kuriais kėsinamasi į nuosavus Sąjungos išteklius — 50 straipsnis — Ne bis in idem principas — Nacionalinė sistema, pagal kurią, siekiant nubausti už tą patį neteisėtą elgesį, taikomi du atskiri, t. y. administracinis ir baudžiamasis, procesai — Atitiktis“

Santrauka – 2013 m. vasario 26 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

- Prejudiciniai klausimai — Teisingumo Teismo jurisdikcija — Ribos — Prašymas išaiškinti Sąjungos pagrindinių teisių chartiją — Nacionalinės teisės aktai, kuriuose yra su Sąjungos teise siejantis veiksnys — Teisingumo Teismo jurisdikcija*

(SESV 267 straipsnis; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalis)
- Pagrindinės teisės — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — Taikymo sritis — Nacionalinės teisės aktai, kuriuose yra su Sąjungos teise siejantis veiksnys — Teisės aktai, pagal kuriuos baudžiama už Sąjungos teisės nuostatų pažeidimą — Valstybės narės veiksmai, kurie nėra visiškai apibrėžti šios teisės — Chartijos ir nacionalinių pagrindinių teisių apsaugos standartų taikymas*

(SESV 325 straipsnis; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalis; Tarybos direktyvų 77/388 2 ir 22 straipsniai bei 2006/112 2 straipsnis, 250 straipsnio 1 dalis ir 273 straipsnis)
- Pagrindinės teisės — „Ne bis in idem“ principas — Baudžiamųjų ir administracinių sankcijų už tą patį nusikalstamą elgesį sudėjimas — Mokesčių vengimas — Minėto principo pažeidimas — Nebuvimas*

(Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 50 straipsnis)
- Prejudiciniai klausimai — Teisingumo Teismo jurisdikcija — Ribos — Bendri ar hipotetiniai klausimai — Abstraktūs ir pagrindinės bylos dalyko atžvilgiu visiškai hipotetiniai klausimai — Nepriimtinumai*

(SESV 267 straipsnis)

5. *Pagrindinės teisės — Europos žmogaus teisių konvencija — Konvencijos ir nacionalinės teisės nuostatų ryšys — Ryšys, kuris nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį*

(ESS 6 straipsnio 3 dalis, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 3 dalis)

6. *Europos Sąjungos teisė — Viršenybė — Teismų praktika, pagal kurią ribojama pareiga netaikyti nuostatos, prieštaraujančios Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijai — Neleistinumas*

(SESV 267 straipsnis; Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija)

1. Europos Sąjungos pagrindinių teisių Chartijos taikymo sritis tiek, kiek tai susiję su valstybių narių veiksmais, apibrėžiama jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę. Iš tiesų, Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės gali būti taikomos visose situacijose, kurias reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali išeiti už šių situacijų ribų.

Todėl, remiantis Chartija, Teisingumo Teismas negali vertinti nacionalinės teisės aktų, kurie nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Tačiau, jei tokie teisės aktai patenka į šios teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas, gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi pateikti visas aiškinimo gaires tam, kad nacionalinis teismas galėtų įvertinti šių teisės aktų atitiktį pagrindinėms teisėms, kurių paisymą jis užtikrina.

(žr. 17 ir 19 punktus)

2. Kai valstybės narės teismo prašoma patikrinti, ar pagrindines teises atitinka nacionalinė nuostata ar priemonė, kuriomis, esant situacijai, kai valstybės narės veiksmus nevisiškai apibrėžia Sąjungos teisė, įgyvendinama ši teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, nacionalinės valdžios institucijos ir teismai gali taikyti nacionalinius pagrindinių teisių apsaugos standartus, jei toks taikymas nepažeidžia Chartijoje, kaip ją aiškina Teisingumo Teismas, numatyto apsaugos lygio, Sąjungos teisės viršenybės, vieningumo ir veiksmingumo. Todėl kai nacionaliniai teismai privalo aiškinti Chartijos nuostatas, jie turi galimybę ir prireikus pareigą kreiptis į Teisingumo Teismą, kad šis priimtų prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį.

Mokestinėmis sankcijomis ir baudžiamuoju persekiojimu už mokesčių vengimą dėl pateiktos neteisingos informacijos pridėtinės vertės mokesčio srityje, įgyvendinami Direktyvos 2006/112 2 straipsnis, 250 straipsnio 1 dalis ir 273 straipsnis (anksčiau - Šeštosios direktyvos 2 ir 22 straipsniai) ir SESV 325 straipsnis, t. y. Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Tai, kad nacionalinės teisės aktai, kurie sudaro pagrindą minėtoms mokestinėms sankcijoms ir baudžiamajam procesui, buvo priimti ne siekiant perkelti Direktyvą 2006/112, neturėtų kvestionuoti šios išvados, nes juos taikant siekiama nubausti už minėtos direktyvos nuostatų pažeidimą, todėl siekiama įgyvendinti Sutartimi valstybėms narėms nustatytą pareigą veiksmingai bausti už veiksmus, kuriais keliamą grėsmę Sąjungos finansiniams interesams.

(žr. 27–30 punktus)

3. Chartijos 50 straipsnyje skelbiamas *ne bis in idem* principas nedraudžia valstybei narei už tą pačią deklaravimo pridėtinės vertės mokesčio srityje pareigos nesilaikymo veiką skirti mokestinę, o vėliau - baudžiamąją sankciją, jei pirmoji sankcija nėra baudžiamojo pobūdžio, o tai patikrinti privalo nacionalinis teismas.

Siekiant užtikrinti visų pajamų iš pridėtinės vertės mokesčio surinkimą ir kartu Sąjungos finansinių interesų apsaugą, valstybės narės turi taikytinų sankcijų pasirinkimo laisvę. Todėl sankcijos gali būti administracinės, baudžiamosios arba šių sankcijų rūšių kombinacija. Tik jei mokestinė sankcija yra baudžiamąjį pobūdį, kaip tai suprantama pagal Chartijos 50 straipsnį, ir tapo galutinė, minėta nuostata draudžia pradėti baudžiamąjį persekiojimą prieš tą patį asmenį dėl tų pačių veikų.

Vertinant mokestinių sankcijų baudžiamąjį pobūdį svarbūs trys kriterijai. Pirmasis – tai teisinis pažeidimo kvalifikavimas vidaus teisėje, antrasis – pats pažeidimo pobūdis ir trečiasis – atitinkamam asmeniui gresiančios sankcijos pobūdis ir griežtumo laipsnis.

(žr. 34, 35, 37 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

4. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 40–42 punktus)

5. Sąjungos teisė nereglamentuoja Europos žmogaus teisių konvencijos ir valstybių narių teisės sistemų santykio ir neapibrėžia pasekmių, kurias turi nustatyti nacionalinis teismas, kolizijos tarp šia konvencija užtikrinamų teisių ir nacionalinės teisės normos atveju.

Nors, kaip tai patvirtina ESS 6 straipsnio 3 dalis, Europos žmogaus teisių konvencijos pripažįstamos pagrindinės teisės, kaip bendrieji principai, sudaro Sąjungos teisės dalį ir nors Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 3 dalimi reikalaujama joje įtvirtintoms teisėms, atitinkančioms Europos žmogaus teisių konvencijoje užtikrinamas teises, suteikti tą pačią prasmę ir apimtį kaip ir tą, kurią suteikia minėta konvencija, pastaroji tol, kol prie jos Sąjunga neprisijungė, nėra į Sąjungos teisės sistemą formaliai integruotas teisės instrumentas.

(žr. 44 punktą ir rezoliucinės dalies 2 punktą)

6. Sąjungos teisė draudžia teismų praktiką, pagal kurią nacionalinio teismo pareiga netaikyti bet kokios nuostatos, prieštaraujančios Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje užtikrinamoms pagrindinėms teisėms, siejama su sąlyga, kad šis prieštaravimas aiškiai išplauktų iš šios Chartijos teksto arba su ja susijusios teismų praktikos, nes ja iš nacionalinio teismo atimama teisė visapusiškai įvertinti, prireikus - bendradarbiaujant su Teisingumo Teismu, minėtos nuostatos suderinamumą su Chartija.

Dėl tokios praktikos sumažėja Sąjungos teisės veiksmingumas, nes iš šių teisę kompetentingo taikyti teismo atimama teisė tokio taikymo metu imtis visų būtinų priemonių netaikyti nacionalinių įstatymų nuostatų, galinčių kliudyti visiškam Sąjungos teisės normų veiksmingumui.

(žr. 46, 48 punktus ir rezoliucinės dalies 3 punktą)